

Jonas Sjöstedt, 1 maj 2015. Det talade ordet gäller.

Partivänner och förstamajfirare,

Tack så mycket! Det känns väldigt fint att stå här i Slottsbacken idag på första maj. Tack till alla er som kommit hit idag. Jag vill också passa på att tacka alla vänsterpartister i Uppsala för ert fina arbete. Grattis till valframgången och att Uppsala åter är vänsterstyrt.

Jag vill också tacka alla er som samlar in pengar till vår första majinsamling. Pengarna går till att åter bygga upp staden Kobane. Staden där kurder visade hur fascisterna i IS kan besegras. Kobane och kurdernas kamp i Syrien är en symbol för hopp i en region där det finns så mycket hopplöshet. Kurderna står i främsta ledet för att bekämpa IS terror. Samtidigt försöker de bygga ett samhälle med respekt för olika folk och religioner, ett samhälle präglat av feminism och jämlikhet. Mitt i kriget bygger de en bättre framtid, det är värt allt stöd.

Jag tycker om att arbeta. Jag gillar att vara partiordförande och jag blir glad när jag tänker på allt jag får uppleva tack vare det. Jag går upp tidigt på morgonen – några av mina medarbetare skulle säga ”för tidigt” – och för det mesta sätter jag igång med dagen så fort jag kan. Jag har förmånen att ha ett jobb som ger mig möjlighet att resa och att möta spännande människor – men framför allt får jag göra skillnad och jag får kämpa för det jag tror på: solidaritet, rättvisa och ett samhälle byggt på omtanke.

Det finns många olika slags jobb. Det finns de som får en att kliva ur sängen på morgonen med glädje och förväntan. Det finns de som väcker känslor av hopplöshet och otrygghet eller som sliter ut den som arbetar. För många är det någonstans däremellan – man gillar sitt jobb, men vill ha mindre stress och bättre villkor.

I början på nittiotalet arbetade jag på Volvo Lastvagnar i Umeå. Jag monterade lastbilshytter. Jag ska inte säga att det var ett drömjobb, men jag tyckte om det: gemenskapen med mina arbetskamrater, yrkeskunnandet och känslan av att utträta något praktiskt. Jobbet var en fast punkt i tillvaron. Det gav ekonomisk trygghet, rutiner och sammanhang.

När nittiotalskrisen slog till var jag en av dem som fick gå. Den känslan glömmer jag aldrig: oron över att inte veta när jag skulle få jobba igen, hur det skulle gå för arbetskamraterna som jag mötte på stan och som också förlorat jobbet, hur jag och familjen skulle klara oss med mindre pengar. Jag hade tur. När konjunkturen vände uppåt igen fick jag tillbaka jobbet på Volvo. Jag fick tillbaka tryggheten.

Hur jag skulle ha klarat mig idag vågar jag inte svara på. Efter åtta år av högerpolitik har arbetsmarknaden trasats sönder. Fredrik Reinfeldt gick till val på att få bort utanförskapet, men arbetslösheten var högre när han avgick än när han tillträdde. För många unga är det nästintill omöjligt att hitta fasta jobb idag. Fasta jobb har blivit bemanningsföretag och visstider. Istället för att bekämpa arbetslösheten valde högern att bekämpa de arbetslösa och sänka den A-kassa som jag och andra behövde.

Resultatet är daglig otrygghet för 100 000-tals i vårt land. Många arbetsplatser har blivit tysta rädda arbetsplatser – och ur rädsla växer ingen framgång.

Vänner,

För en tid sen besökte jag Atlas Copco i Örebro. När jag pratade med fackklubben där så berättade de om en händelse som jag har tänkt på ibland.

En av deras kollegor hade fått i uppgift att göra en koppling i ett elskåp med starkström. Vet man hur man gör är det inte något problem. Men den här killen hade inte fått lära sig än. Och vet man inte hur man gör är det en direkt livsfarlig uppgift.

Det självklara i ett sådant läge borde ju vara att säga ifrån. ”Det här klarar jag inte, jag vill att någon visar mig.” Men han var visstidsanställd och kände pressen att inte vara besvärlig. Han ville så gärna få vara kvar och få en fast tjänst. Därför vågade han inte säga till. Resultatet blev ett mycket allvarligt tillbud – som kunde ha varit dödligt. Den här gången gick det bra, men det var ren tur att han klarade sig.

På andra arbetsplatser innebär visstidsanställningar en annan sorts utsatthet. Ungefär var femte ung kvinna i ett arbetaryrke har utsatts för sexuella trakasserier på jobbet. På vissa arbetsplatser, som en del restauranger, har anställda tvingats vänja sig vid att bli behandlade såhär – hur orimligt det än kan verka.

Det hänger ihop med dåliga anställningar, med otrygghet och maktlöshet. I arbetaryrken är sexuella trakasserier nästan 50 procent vanligare för den som har ett tidsbegränsat jobb. Unga kvinnor är de som oftast har otrygga anställningar. Att göra om otrygga anställningar till fasta jobb är feministisk politik.

Otryggheten splittrar arbetsplatserna. Jag pratade med Katrin som berättade för mig om sitt jobb med IT-förvaltning på en större arbetsplats i Stockholm. Hon tyckte om sitt jobb. Hon gillade att vara kreativ och hitta lösningar. Hon tyckte om sina kollegor. Men till skillnad från dem var hon bemanningsanställd. Hon var inhyrd. Inte för att lösa någon tillfällig arbetsuppgift eller för att rycka in när någon var sjuk. Hon var inhyrd hela tiden – varje dag på samma arbetsplats, vid samma skrivbord.

Hon visste inte hur länge hon skulle få vara kvar. Hon hörde inte riktigt till. Tog hon upp problem hänvisade chefen på plats ofta till att hon skulle prata med sin chef på bemanningsföretaget. Men han visste ju väldigt lite om läget på hennes arbetsplats. Hon var fångad i ett mellanläge där ingen riktigt hade ansvaret för hur hon hade det.

När julen närmade sig bjöds alla anställda på julbord. Men inte Katrin. Hon berättade hur hennes kollegor försvann iväg till sill, snaps och julsinka den där decembereftermiddagen – men hon satt kvar vid skrivbordet. Hon var bara inhyrd.

Otryggheten på våra arbetsplatser är ett samhällsproblem. Den påverkar vår vardag – och den påverkar styrkeförhållandena på hela arbetsmarknaden. På många arbetsplatser tar man fajten. Idag handlar strejker och konflikter ofta inte om lönen. Allt oftare handlar konflikterna istället om rätten till trygga jobb och rimliga villkor. Det kan handla om rätten till det mest grundläggande, ett kollektivavtal eller fast anställningar. Det kan handla om att få jobba heltid eller att slippa få sparken för sedan tas in som bemanningsanställd.

Fackföreningsrörelsen jobbar med de här problemen varje dag. Men bland partierna ser det annorlunda ut. De borgerliga vill göra situationen ännu värre. De vill skapa ännu större otrygghet. Det är inte så förvånande – att flytta makt från anställda till arbetsgivare ligger så att säga i högerens natur. De ser på löntagare som utbytbara, som flexibla varor på en marknad. Så kan vi aldrig se det. Men inte heller socialdemokraterna och miljöpartisterna i regeringen verkar ta otryggheten på allvar. Med rätt beslut kan vi minska otryggheten och stärka löntagarna. Ändå gör regeringen nästan ingenting.

Vänsterpartiet ser otrygghetens problem och vad det gör med Sverige. Vi ser vad som behöver göras. Därför lägger Vänsterpartiet idag fram en tidplan för tre av avgörande reformer för trygghet som vi vill genomföra före nästa val.

- Vi vill avskaffa anställningsformen allmän visstid.
- Vi vill förbjuda inhyrning från bemanningsföretag för att täcka permanenta behov.
- Vi vill lagstifta om rätt till heltid.

Självklart behövs ibland tidsbegränsade anställningar – till exempel vikariat eller säsonganställningar. Men tillsvidareanställning ska vara det normala, visstiden ska vara undantaget. Men allmän visstid bygger på att man inte får den trygghet som en fast anställning ger, bara för att det är enklare för arbetsgivaren. Därför vill vi avskaffa anställningsformen allmän visstid. Det är en förhållandevis enkel ändring att göra och Vänsterpartiet vill därför att den ska träda i kraft redan nästa år, 2016. Regeringen Reinfeldt införde allmän visstid, nu är det dags att ta bort den.

De senaste femton åren har antalet bemanningsanställda fördubblats. Vi vet att de har sämre arbetsmiljö och mera stress. Det blir också svårare att organisera sig fackligt på en arbetsplats när en del av personalen är inhyrd. Många löntagare och hela arbetsplatser drabbas därför av missbruket av bemanningsföretag – inte bara de som själva är inhyrda.

Vänsterpartiet vill ändra lagen så att det inte ska vara tillåtet att använda inhyrd personal för permanenta behov av arbetskraft. Om regeringen sätter igång nu så hinner vi göra det under mandatperioden. Vi föreslår att denna ändring genomförs senast under 2017.

Idag arbetar hundratusentals deltid, trots att de skulle vilja arbeta heltid. Framförallt gäller det kvinnor i arbetaryrken. Där arbetar varannan kvinna deltid – och den vanligaste orsaken är att man inte får ett heltidsarbete.

För den som arbetar deltid är det ofta omöjligt att klara sin egen och sina barns försörjning. Att jobba deltid innebär ofta att man blir beroende av någon annan.

Socialdemokraterna har länge sagt sig vara beredda att överväga lagstiftning om inte arbetsmarknadens parter löser det här. Men att ständigt skjuta heltidsfrågan framför sig duger inte. En tydlig tidsgräns behövs för att det ska hända något. Nu vill vi dra den gränsen.

Vänsterpartiet vill därför att en lagstiftning om rätt till heltid införs senast under våren 2018 om frågan inte har lösts före det. Före nästa val ska det vara gjort.

De här förslagen har starkt stöd i fackföreningsrörelsen. Det är förslag som en socialdemokratisk statsminister med facklig bakgrund borde ta på allvar. Och finns det någon dag man verkligen borde lyssna på rörelsen så är det idag. Stefan Löfven, vi förväntar oss mer av en regering som kallar sig röd – det är hög tid att göra otrygga jobb till trygga anställningar.

Trygga jobb ger tryggare liv. Man vet att man kan försörja sig och planera för framtiden. Med fast anställning är det lättare att få bostad. Man vågar tala om för chefen när arbetsbördan är orimlig. Man kan organisera sig fackligt med sina kollegor, eftersom alla vet att de hör dit. Trygga jobb flyttar makt på arbetsplatserna – och i hela samhället. Trygga jobb gör oss friare.

Partivänner, socialister och feminister,

Det handlar om vilket samhälle vi vill ha. Antingen låter vi girigheten och marknaden styra, eller så hjälper vi varandra och bygger något tillsammans. Valet i höstas var en vattendelare. Efter åtta år av ökande inkomstklyftor och privatiseringar hade svenska folket tröttnat på Reinfeldt och Borg. Men det viktigaste arbetet återstår. Eftersom det inte blev någon rödgrön majoritetsregering är det nu Vänsterpartiets uppgift att hålla regeringen i vänsterfilen.

Vi är det oppositionsparti som har störst inflytande. I många frågor, som arbetsrätten, är vi också den enda oppositionen. Det är bra att Stefan Löfven är statsminister, men det räcker inte med bara det. Vi behöver förändring – verklig förändring.

Det är när vi i vänstern har inflytande som vinstjakten tas bort ur skolan, vården och i äldreomsorgen. Men vi vill gå vidare och utveckla välfärden med fler anställda och mer makt till de som behöver välfärden och de som arbetar i den.

Vi behöver bygga städer där den som har en funktionsvariation inte stängs ute från samhällslivet och kulturen.

Vi behöver göra mer för fattiga föräldrar. Det är inte rimligt att behöva växa upp i en familj där mamma eller pappa måste välja mellan nya vårskor till barnen eller att betala elräkningen.

Vi måste stoppa rasismen och kvinnohatet. Sverige ska vara ett land för alla oss som lever här. Varje skola där eleverna möts av nazistpropaganda på skolgården är en skola för mycket. Varje dag som en kvinnlig journalist måste tömma sin jobbmejl från mordhot och sexuella trakasserier är en dag för mycket. Varje talman som tvivlar på samers och judars svenskhet är en person för mycket på helt fel plats.

* *

Vi ska pressa regeringen till att ta ett större ansvar för klimatet och miljön. Jag ska vara ärlig... Jag trodde att en regering där miljöpartiet ingick skulle göra större skillnad. Klimatet är vår tids ödesfråga och det är helt avgörande att vi gör något åt utsläppen. En regering med

klimatansvar låter inte Vattenfall sälja vidare sina tyska kolgruvor till ett annat företag som får fortsätta förstöra klimatet och miljön. Det handlar om utsläpp motsvarande det som släpps ut i Sverige under 24 år. Åsa Romson och Gustav Fridolin – vi förväntar oss mer av en regering som kallar sig grön. Klimatet är inte till salu.

Vi ska driva på för fler samhällsnyttiga investeringar. Vi vill få fart på bostadsbyggandet och bygga ut kollektivtrafiken. I den senaste budgeten har vi kommit en bit på vägen. Tack vare Vänsterpartiet är ensamstående mammor och fattiga pensionärer vinnare i statsbudgeten. Men det finns mycket mer att göra, vi har bara börjat.

Jag började ju med att berätta att jag tycker om att arbeta. Det gör jag, men jobbet är inte hela livet. Inte för mig, och inte för de flesta andra heller.

Det finns så mycket annat också. Jag vill se mina tvillingar lära sig simma i viken bredvid stugan. Jag vill ha tid att gå i skogen och plocka bär. Jag vill läsa. Jag vill hälsa på min vuxna dotter som arbetar i Kenya.

Det finns de som hävdar att det finns en motsättning mellan att kräva fler och bättre jobb och att värna människors fritid och frihet – eller mellan rätt till heltid och kortare arbetstid. Det stämmer inte.

Ett tryggt arbete med lön att leva på är en del av det goda livet. Det ger frihet, oberoende och gemenskap. En vänster värd namnet tar de otrygga jobben på allvar och gör något åt dem, och samtidigt håller vi fast vid visionen om något större och bättre. Vänsterpartiet kräver rätt till heltid, men vi kräver också kortare arbetsdagar. De sakerna hör ihop.

Förstamajfirare,

Det finns ingen bättre dag att tala om arbetets värde än denna. Det finns ingen bättre dag att tala om människors värdighet och längtan efter frihet.

Tack så mycket!